

У цьому аспекті Профспілка (та МГО «Східноєвропейський Синдикат») взаємодіє з Міністерством праці та соціальної політики, Міністерством оборони, Національною поліцією та Міністерством внутрішніх справ, намагаючись врахувати негативний досвід скорочень персоналу) [2]. Але на жаль в Державному бюджеті України фінансів достатньо немає, і цей проект виглядає як якісно нездійснений. Як свідчить світова передова практика, для забезпечення прав пенітенціарного персоналу і належних умов тримання під вартою ув'язнених односторонні зусиль центрального органу – ДКВС Міністерства юстиції України недостатньо та замало. Вирішити цю проблему можливо лише за умови спільних цілеспрямованих заходів відповідних державних структур, громадських і міжнародних організацій.

Література:

1. Богатирьов І. Пенітенціарна реформа, як складова стратегії гуманітарного розвитку України. Інститут КВС –2011 р.
2. Андрієнко О. Дипломна робота / Університет менеджменту освіти // кафедра УМО НАПНУ управління проектами та програмами – 2017 р.

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИНІВ У МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ УКРАЇНИ

Богатирьов А. І.

доктор юридичних наук,

юрист

м. Київ, Україна

Умови та якість харчування засуджених постійно піддаються критиці правозахисних організацій та міжнародних спостережних органів. Насамперед, через те, що нинішня система харчування засуджених з усіма її нормами і правилами цілком застаріла, адже базується на постанові Кабінету Міністрів України, якій майже 30 років [1], тоді як харчові технології пішли далеко вперед. Хоча Кабінет Міністрів України 27 грудня 2018 р. схвалив нову постанову про норми харчування осіб, які тримаються в установах виконання покарань, проте донині вона так і набрала чинності. Крім того, вказаний документ не містить винятково нових положень і сьогодні засуджені продовжуватимуть харчуватися за застарілими нормами; кухарі, які, до речі, не завжди мають відповідну кваліфікацію, продовжують готувати за застарілими технологічними

каратами, а продукти харчування зберігаються неналежним чином, відповідно до принципів, що діяли 30 років тому.

У Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України на 2017–2020 рр. серед основних завдань щодо вирішення наявних технологічних проблем передбачено запровадження сучасних інформаційні технології [2]. Сьогодні в умовах обраного керівництвом держави курсу на діджиталізацію усіх послуг, що надаються державними органами, як ніколи актуальною видається зміна підходу до організації реалізації платних послуг, що можуть надаватися місцями несвободи (їх виробничими майстернями і підсобними господарствами), зокрема послуг з продажу засудженим та ув'язненим продуктів харчування і предметів першої необхідності за допомогою мережі Інтернет.

Варто зауважити, що вперше таку новацію намагалися ввести в установі виконання покарань мінімального рівня безпеки для жінок, що вперше позбавлені волі (ДУ «Качанівська ВК № 54» Харківської області). А через два роки з'явилася інформація про початок роботи такого сайту і на території Дніпропетровської області [3]. Проте окреслені інтернет-ресурси, склади, на яких зберігатимуться та з яких будуть доставлятися продукти харчування і речі першої необхідності не належали до системи ДКВС України, а фінансове забезпечення, проектну розробку та безпосередню реалізацію здійснювали інвестори приватного сектору й у межах необхідності співпрацювали з ними на принципах позитивного державно-приватного партнерства та співробітництва.

Однак нині жоден з них не функціонує і причин тому чимало, зокрема, нормативно-правове регулювання, відсутній державний контроль, брак фінансування на програмно-ресурсне забезпечення вебсайтів, неналагоджений алгоритм співпраці тощо. Наразі українське законодавство дозволяє засудженим до покарання у виді позбавлення волі, та особам, що перебувають під вартою, отримувати посилки та передачі без обмеження в їх кількості, що вочевидь має сприяти покращенню оперативної обстановки, адже засуджені мають отримувати якісні та смачні продукти харчування від рідних та близьких.

Проте посилки та передачі нині є основним способом доставлення заборонених предметів в місця несвободи. Щодня оперативними співробітниками по всій Україні здійснюється перевірка сотень тисяч посилок і здебільшого у них знаходять заборонені предмети чи продукти харчування. А через кадровий дефіцит такі перевірки часто здійснюється поверхнево. Зокрема, про це у своєму дослідженні зауважують і вітчизняні вчені [4, с. 67]. Так, за даними дослідження В. Д. Крачуна 9 % усіх заборонених предметів до місць несвободи потрапляють саме через посилки [5, с. 7].

Окремо варто звернути увагу на те, що через процес оптимізації місць несвободи Міністерства юстиції України багато засуджених відбувають покарання далеко від місця проживання. Тобто не виконується принцип територіальності під час визначення місця відбування покарання, тому за

час, котрий посилки пройдуть шлях від відправника до адресата, продукти харчування, що містяться в них, псуються та стають непридатними для вживання або взагалі не доходять до засудженого

Світова практика (Чехія, Польща, Словаччина, Велика Британія, США, Казахстан тощо) засвідчує, що з такої ситуації є вихід. Для прикладу, у пенітенціарній системі штату Каліфорнія заборонені посилки і передачі, а все необхідне засуджені, використовуючи каталоги, купляють майже все, що є в супермаркетах (за винятком алкоголю та продуктів, які швидко псуються або містять дріжджі та багато цукру) від ковбаси, хліба і консервів до кросівок, телевізорів, плеєрів тощо. Крім того, через застосунки можуть скачувати улюблені пісні. Уся техніка має прозорі корпуси, щоб у ній не можна було ховати заборонених предметів. У кожній в'язниці є декілька каталогів різних компаній. Тюремні співробітники не можуть отримувати жодних «подарунків» від цих компаній, максимальна націнка на товари яких не може перевищувати 25 % у порівнянні з ринковою. З кожної купівлі 10 % йде на спецфонд засуджених, яким вони можуть користуватися для покращення побуту. Особливо важливим видається те, що родичі засуджених можуть купувати з цих усіх каталогів онлайн [6].

Ураховуючи такий міжнародний досвід, неналежні умови харчування засуджених в місцях несвободи Україні, варто, на нашу думку, внести зміни до законодавства, що регулює питання харчування засуджених, передбачити можливість створення мережі інтернет-магазинів продуктів харчування та предметів першої необхідності для засуджених за рахунок інвестицій від партнерів і спонсорів з приватного сектору. Це дозволить бути плевненим у якості та сертифікації продуктів, зведе відсоток заборонених предметів та продуктів харчування до мінімуму та пришвидшить процес отримання засудженими посилок і передач зі свіжими та якісними продуктами. Родичі засуджених зможуть уникнути тривалих черг в місцях, щоб передати передачу, зможуть економити час та гроші.

Водночас особливо увагу при цьому варто звернути на організаційно-правову форму створених платформ, сферу управління, до якої вони належать. Так, на думку вітчизняних вчених Є. Ю. Бараша та А. О. Самосьонка, доцільним видається розглянути варіант пошуку інвесторів серед приватного сектору, громадських чи міжнародних організацій, що дозволить або запровадити окрему торговельну мережу, або розвинути окремих (для засуджених) напрям на базі вже існуючої [7, с. 32].

Як засвідчує практика, вже недіюча приватна інтернет-платформа «Служба «Стіл замовлень» (<https://vitk.com.ua/>) дозволяла в режимі онлайн сформувати посилку з різноманітних товарів різноманітного асортименту та доставити її в будь-яку установу по всій країні. Проте наявна низка питань про ефективність роботи цієї служби, зокрема відсутні нормативна визначеність дії цієї платформи, інформації про її сертифікацію, процедури пакування, інформації про найменування,

виробника й якість, унеможливлення за домовленістю покласти заборонені предмети до посилки, невеликий перелік товарів тощо. Крім того, самі працівники місць несвободи при огляді посилок, оформлених завдяки цій службі, зауважують, що їх важче перевіряти, неможливо встановити термін придатності продуктів, їхню якість, однак в умовах відсутності конкуренції сервіс користувався популярністю.

Втім ми схиляємось до думки, що створення та функціонування такого інтернет-магазину має здійснюватися ДКВС України, що дозволить, по-перше, унеможливити проникненню заборонених предметів до місць несвободи, а тому виключить необхідність оглядати посилки; по-друге, отриманий прибуток від здійснення такої діяльності може бути направлений на поліпшення умов тримання засуджених та ув'язнених; по-третє, платформу такого інтернет-магазину можна також використовувати у зворотному напрямі, тобто продавати продукцію, що виробляється засудженими на виробництвах місць несвободи. Водночас можливе одночасне існування таких магазинів як у приватній, так і державній формі власності, що дозволить створити конкурентоздатну платформу.

Отож, варто якнайшвидше створити інтернет-магазин продуктів харчування та предметів першої необхідності для засуджених і ув'язнених, що працюватиме на засадах державно-приватного партнерства, при активній взаємодії з ДКВС України або самостійно, дозволить уникнути окреслених проблем і забезпечити належне надання послуг з продажу засудженим та ув'язненим продуктів харчування і предметів першої необхідності, підвищити рівень і якість харчування для засуджених загалом. Крім того, важливе буде також установлення в місцях несвободи спеціальних терміналів або каталогів, що дозволять засудженим чи ув'язненим самостійно оформлювати замовлення зі спеціально розробленої виключно для них інтернет-платформи, без доступу до інших ресурсів мережі Інтернет; створення системи безготівкового нарахування на особистий рахунок засудженого заробітної плати, якщо засуджений працює, або інших коштів.

На наше переконання, такі заходи дозволить покращити якість та рівень харчування засуджених та ув'язнених, умови відбування покарання у виді позбавлення волі та сприятиме виправленню і ресоціалізації засуджених.

Література:

1. Про норми харчування осіб, які тримаються в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби, ізоляторах тимчасового тримання, приймальниках-розподільниках та інших приймальниках Національної поліції що закріплює норми харчування : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.06.1992 р. № 336. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/336-92-%D0%BF#Text> (дата звернення: 02.10.2021)

2. Про схвалення Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України на 2017–2020 рр. : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 р. № 654-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2017-%D1%80> (дата звернення: 02.10.2021).

3. В Україні з'явився перший інтернет-магазин для ув'язнених. *Українські новини*: вебсайт URL: <https://ukranews.com/ua/news/206376-v-ukraini-z-yavuvysya-pershuu-internet-magazyn-dlya-uv-yaznenykh> (дата звернення: 02.10.2021)

4. Шаблистий В. В., Якименко Л. Г. Запобігання проникненню заборонених предметів до установ виконання покарань : монографія / за заг. ред. д.ю.н., доц. В. В. Шаблистого. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 168 с.

5. Крачун В. Д. Оперативно-розсыкные меры по предупреждению проникновения запрещенных предметов к лицам, содержащимся в исправительных колониях : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Владимир, 2006. 19 с.

6. Тюрми Каліфорнії: як живуть в'язні, політика закладів, безпека та інші спостереження. *ZMINA*: вебсайт. URL: https://zmina.info/columns/tjiurmi_kaliforniji_jiak_zhivut_vjazni_politika_zakladiv_bezpeka_ta_inshi_sikavi_sposterezhenjia/ (дата звернення: 02.10.2021)

7. Бараш Є. Ю., Самосьонюк А. О. Адміністративно-правові аспекти надання послуг засудженим та ув'язненим крізь призму «діджиталізації». *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2019. № 2. С. 25–37.

ІНТЕГРАТИВНА ПАРАДИГМА ЯК ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ОРІЄНТИР РЕФОРМУВАННЯ (РОЗВИТКУ) ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Богатирьов І. Г.

*доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
професор кафедри кримінально-правових
та адміністративно-правових дисциплін*

*Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янука
м. Рівне, Україна*

Квінтесенцією мого виступу на міжнародному Пенітенціарному форумі в м. Рівному є **формулювання нової парадигми реформування**